

Valsts meža dienests un ES Atmežošanas regula

Stella Irbe

Valsts meža dienests

12.06.2025. Salaspils

...

- Plānots, ka VMD ir EUDR kompetentā iestāde koksnes produktiem
 - Apaļkoki, zāgmateriāli, saplākšņi, mēbeles, papīrs utt.
 - Latvijā iegūta koksne un imports
- Uz kokmateriāliem un koksnes produktiem – gan vietējās izcelsmes, gan importu, jau kopš 2013. gada attiecās ES Kokmateriālu regula. EUDR papildus EUTR prasībām: neatmežojošs, TRACES IS un ģeolokācijas
- Kompetentās iestādes funkcijas:
 - Uzraudzība
 - Sodi
 - Atbalsts

Uzraudzība

- Jāpārbauda: 1% tirgus dalībnieku no zema riska valstīm; 3% - no standarta; 9% - no augsta
- Risku analīze → pārbaužu plāni
- Pārbaudes ar vai bez iepriekšēja brīdinājuma
- Tūlītēji pagaidu pasākumi: importa/tirgū laišanas apturēšana, konfiskācija
- Pārbaudes uz vietas un attālināti
- Ko varam pārbaudīt
 - Darbības TRACES IS (pienācīgas pārbaudes paziņojums jeb PPP, ģeolokācijas, atmežošana...)
 - Pienācīgas pārbaudes sistēma un tās uzturēšana (atbildīgie darbinieki, reģistri, risku noteikšanas un mazināšanas pasākumi...)
 - Pienācīga pārbaude (PP, due diligence) attiecīgam produktam (dokumenti u.c. informācija, pierādījumi, skaidrojumi, kā secina, ka nenožīmīgs risks...)
 - Reģistru uzturēšana (tas, kas ārpus TRACES)
 - Intervijas
 - Produktu pārbaudes 'uz vietas'
 - Koksnes testi, lai noteiktu sugu vai izcelsmes vietu

Sodi

- Paredzēts, ka VMD varēs piemērot administratīvos sodus par EUDR pārkāpumiem (kā tas tagad ir par ES Kokmateriālu regulu)
 - Par regulai neatbilstošu produktu laišanu tirgū (atmežojoshi, nelegāli, nav PPP)
 - Par augsta riska produktu laišanu tirgū jeb neatbilstošām pienācīgām pārbaudēm
- Par EUDR paredzēta arī kriminālatbildība
 - To nosaka jaunā ES Vides noziegumu direktīva
- Konsultē vispirms princips (kad tas ir atbilstoši)
- Paziņojumi par korektīvām darbībām neatbilstību gadījumā (kad tas ir atbilstoši)

Atbalsts (1)

- Zināt likumu, saprast to, lasīt EK izdotos dokumentus (vadlīnijas, norādījumu dokumenti, jautājumi un atbildes u.c.), meklēt un zināt riskus izcelsmes valstīs un piegādes ķēdēs – tas ir tirgus dalībnieku pienākums!
- Informatīvais atbalsts
 - VMD pieejamā papildus informācija par riskiem piegādes ķēdēs un izcelsmes valstīs
 - Skaidrojumi par pienācīgu pārbaūžu veikšanu, TRACES IS
 - Tagad telefoniski, e-pastā, klātienē
 - Būs arī VMD mājaslapā Atmežošanas regulas sadaļa, kur jaunumi un būtiskais
 - Tagad – ZM mājaslapa

Atbalsts (2)

- Tehniskais atbalsts

- VMD nodrošina ģeogrāfisko koordinātu (GeoJSON failu) ieguvu katrai cirsmā
 - Jāzina ciršanas apliecinājumu vai paziņojumu numuri
 - <https://gis.vmd.gov.lv/apliecinajumi>
- VMD ir izstrādājis programmatūras saskarni (API), lai uzņēmumi/personas, kuriem tas noderētu, GeoJSON failus no VMD IS varētu saņemt automātiski
 - Saistībā ar API sazināties ar:
 - Ints Rudzītis
 - Meža resursu reģistra departamenta direktors
 - +371 29238812
 - ints.rudzitis@vmd.gov.lv

LV izcelsmes kokmateriāli un koksnes produkti (1)

- IT KĀ tirgus dalībnieki ir tie, kas laiž tirgū (un eksportē) jaunu produktu – apaļkoku, šķeldu, zāgmateriālu, mēbeli...
 - Pienācīga pārbaude – neatmežojošs, likumīgs, zema riska
 - Ģeolokācijas
 - PPP TRACES sistēmā (par to saņemot ref.nr.)
- BET !!! Tirgus dalībniekiem, kas ir MVU, kuri ražo no izejmateriāliem par kuriem jau ir iesniegts PPP (un dabūts ref.nr.), NAV jāreģistrējas TRACES IS un NAV jāiesniedz PPP, laižot tirgū vai eksportējot savus produktus
 - MVU tikai saņem un nodod tālāk ref.nr., kas saistīti ar attiecīgajiem produktiem (līdzīgi kā MVU 'tirgotāji')
 - Ja šāds MVU reģistrējas TRACES un iesniedz PPP par ražoto produktu, tas uzņemas atbildību par likumības pārbaudēm (un var tikt iekļauts pārbaūžu plānos, kā 'pilntiesīgs' tirgus dalībnieks)

LV izcelsmes kokmateriāli un koksnes produkti (2)

- Tirgus dalībnieki (un lielie tirgotāji) var pilnvarot pilnvarotu pārstāvi viņu vārdā iesniegt PPP
 - !!! Tirgus dalībnieks, kas ir fiziska persona vai mikrouzņēmums, var pilnvarot kā pilnvarotu pārstāvi nākamo tirgus dalībnieku (vai lielo tirgotāju) lejup pa piegādes ķēdi
 - Tirgus dalībnieks sniedz nepieciešamo informāciju pilnvarotajam pārstāvim, bet pats saglabā atbildību par produktu atbilstību likumam
- !!! Vienkāršošana un PPP (un tādējādi ref.nr.) skaita samazināšana
 - Piemēram, meža īpašnieks, kas izstrādā savus mežus un kas ir saplānojis gadā izstrādāt 20 cirsmas, var iesniegt vienu PPP gadā par visām cirmām (norādot katras cirsmas ģeolokāciju šajā vienā PPP). Tādējādi tas no TRACES dabūs pretī vienu ref.nr., kuru pēc tam var izmantot katrai konkrētajai kokmateriālu partijai gada garumā
 - Savukārt, piemēram, zāgētava var izdomāt, kā PPP iesniegt, piemēram, reizi mēnesī par izejmateriālu apjomu, ko tā jau ir saņēmusi, un kur produkti tiks pārdoti pēc PPP iesniegšanas
 - Galvenais - pienācīgai pārbaudei ir jābūt un PPP ir jāiesniedz par zināmu/esošu un tādu, kam var novērtēt risku, produktu vai apjomu

Imports

- Pienācīgas pārbaudes sistēma, pienācīgas pārbaudes katram produktam, ģeolokācijas visam, PPP TRACES IS, ref nr. importa deklarācijā
- Produktiem no standarta riska valstīm IR jāveic riska novērtēšanas un riska mazināšanas pasākumi, atbilstoši pastāvošajam riskam. Tirgus dalībnieka pienākums ir meklēt un zināt riskus un mazināt tos. Tam visam jābūt fiksētam reģistros
- Pienācīga pārbaude NAV tikai dokumentu un ģeolokāciju savākšana
- Pārbaudes internetā un dažādās datubāzēs, auditi ‘uz vietas’, informācija no vietējām NVO, koksnes testi – tie IR pienācīgas pārbaudes piemēri
- Produktiem no zema riska valstīm nav jāveic riska vērtēšanas un mazināšanas pasākumi, tomēr tirgus dalībniekiem IR pienākums pārliecināties, ka produktu izcelsme tiešām ir no zema riska valstīm
- Tirgū var laist tikai tad, ja ir nenožīmīgs risks (pat ja veikti dažādi risku mazināšanas pasākumi, bet risks tāpat pastāv, tirgū laist nevar)

Paldies!

stella.irbe@vmd.gov.lv

+371 26559802